

הכנסת השמונה-עשרה

אופיר אקוניס

הצעת חוק של חבר הכנסת

הצעת חוק לשימור הזיכרון האור קולי תשס"ח - 2008

פרק א: פרשנות

1. בחוק זה –

"המועצה" – המועצה שקמה על פי חוק זה.
"השר" – ראש הממשלה או שר אחראי שתמנה הממשלה.
" חומרי מורשת אור קוליים" – צילומים, סרטים, הקלטות, שידורי רדיו וטלוויזיה, ותכנים אור קוליים אחרים בכל פורמט קיים, כפי שיוגדר על ידי המועצה בכללים.
"ארכיונים מוסמכים" – גופים אשר קיבלו את הסמכת המועצה לפי חוק זה.
"גוף ציבורי" – לרבות כל "גוף מבוקר" בסעיף 9 לחוק מבקר המדינה, התשי"ח-1958 [נוסח משולב], וכן בעלי זיכיון או רישיון לשידורי רדיו, טלוויזיה, כבלים ולוויין.
"גוף פרטי" – כל אדם ו/או תאגיד למעט מי שהינו גוף ציבורי.

פרק ב: המועצה

סימן א': הקמת המועצה ומטרותיה

2. מוקמת בזאת המועצה לשימור הזיכרון האור קולי בישראל.

3. א. המועצה תפעל לשם קידום והבטחת ההצלה, האיסוף, הקטלוג, השימור וההעמדה לרשות הציבור של חומרי מורשת אור קולית, התווית מדיניות לארכיונים המוסמכים, וכן סיוע לארכיונים לרבות בדרך של הקצאת משאבים כספיים.

4. ב. במילוי תפקידיה תפעל המועצה במגמה –

- (1) להציל חומרי מורשת אור קוליים העומדים על סף כיליון ולהבטיח את שמירתם.
- (2) לטפח בציבור מודעות לצורך בשימור חומרי מורשת אור קוליים.
- (3) לקדם ולסייע לארכיונים באיסוף ושימור חומרי מורשת אור קוליים ולהבטיח הפקדתם ושמירתם בתנאים הולמים.
- (4) להבטיח נגישות ציבורית לכל אדם אל חומרי מורשת אור קוליים.

סימן ב': תפקידי המועצה וסמכויותיה

5. המועצה תייעץ, תסייע ותמליץ לשר בנושאים הקשורים עם חוק זה, ובהם בין היתר:

- (1) התוויית קווי הפעולה של והדרכים להבטחת שימור הזיכרון האודיו ויזואלי בישראל;
- (2) פיקוח באופן שוטף על הארכיונים המוסמכים, לרבות קביעת הכללים ודרישות הסף לשם הסמכתם של ארכיונים;
- (3) הסמכת הארכיונים שיעמדו בכללים, או שלילת הסמכה זו;
- (4) התייחסות לתקציב השימור ואופן הקצאתו.
- (5) קביעת הכללים להגדרות לחומרי מורשת אור קולית הראויים לאיסוף ושימור וכן את היקף חובת ההפקדה, כמפורט בפרק ג' לחוק זה;
- (6) קביעת קריטריונים לתמיכה בארכיונים מוסמכים ולהקצאת כספי התמיכה בהם בהתאם לתקציב המיועד לתחום זה.
- (7) הקמת מאגר מידע מרכזי כלל ארצי מלא ואחיד לקיטלוג מידע על ארכיונים ועל אוספים השמורים בהם.
- (8) דיון בערר על החלטת ארכיון מוסמך שלא לקבל הפקדה של חומר אור קולי מגוף פרטי.
- (9) דיון והחלטות בכל עניין אחר הנחוץ לשר לשם הגשמתו של חוק זה.

6. א. הממשלה תמנה, לפי המלצת השר לאחר שהתייעץ עם אנשי מקצוע בתחום מועצה בת 7 חברים, ומביניהם את יושב ראש המועצה.

- ב. המועצה תכלול נציג אחד לפחות שהוא חבר הסגל האקדמי באחד המוסדות המוכרים להשכלה גבוהה בתחום הקולנוע, הטלוויזיה ו/או התקשורת ו/או המידענות וכן נציג אחד לפחות של גוף ציבורי בעל מעמד בתחומי הרוח, החברה, התרבות ו/או האמנות.
- ג. חברי המועצה יהיו אנשי ציבור בעלי רקע תרבותי ומקצועי הולם.
- ד. הודעה על מינוי המועצה והרכבה תפורסם ברשומות.
7. א. תקופת כהונתה של המועצה תהא ארבע שנים.
- ב. המועצה היוצאת תמשיך לכהן עד למינויה של המועצה הבאה.
- ג. חבר המועצה יכול שימונה מחדש לתקופת כהונה נוספת אחת בלבד ברציפות.
8. א. לא ימונה חבר המועצה –
1. חבר כנסת או חבר בהנהלה פעילה של מפלגה;
 2. מי שהוא עובד מדינה;
 3. מי שהוא עובד של ארכיון נתמך;
 4. מי שאינו אזרח ישראלי;
 5. מי שהורשע בעבירה שלדעת היועץ המשפטי לממשלה יש עמה קלון;
 6. מי שהוא פושט רגל;
 7. מי שקשור, במישרין או בעקיפין, בעצמו או על ידי קרובו, סוכנו או שותפו, בחוזה או בעסקה עם ארכיון נתמך;
- ב. לא ימונה חבר המועצה מי שלדעת השר עלולים עיסוקיו האחרים ליצור ניגוד ענינים עם תפקידו כחבר המועצה.
9. א. חבר המועצה יחדל לכהן לפני תום תקופת כהונתה באחד מאלה:

1. התפטר במסירת כתב התפטרות לשר ;
 2. נתקיים בו סייג מן הסייגים המפורטים בסעיף 8(א) למעט פסקה (7) שבו ;
 3. נבצר ממנו דרך קבע למלא תפקידו, והשר, לאחר התייעצות ביושב-ראש המועצה, העבירו מכהונתו בהודעה בכתב.
- ב. נתקיים בחבר המועצה או עומד להתקיים בו סייג כאמור בסעיף 8(א)(7), יודיע על כך ללא דיחוי לשר, באמצעות יושב ראש המועצה.
- ג. נודע לשר כי נתקיים בחבר המועצה סייג כאמור בסעיף 8(א)(7) או 8(ב), רשאי השר, לאחר שנתן לחבר המועצה הזדמנות נאותה להשמיע טענותיו, להעבירו מכהונתו כחבר המועצה בהודעה בכתב.
- ד. נעדר חבר המועצה ללא סיבה סבירה משלוש ישיבות רצופות של המועצה או מיותר ממחצית הישיבות שקיימה בשנה אחת, רשאי השר, לאחר התייעצות ביושב ראש המועצה, להעבירו מכהונתו בהודעה בכתב.
- ה. הוגש כתב אישום נגד חבר המועצה, בעבירה שלכאורה יש עמה קלון, רשאי השר, לפי הצעת היועץ המשפטי לממשלה, להשעותו מכהונתו עד למתן פסק דין סופי בעניינו.
10. א. התפטר חבר המועצה מתפקידו או חדל מסיבה אחרת להיות חבר המועצה, ימונה חבר אחר במקומו, בדרך הקבועה בסעיף 6, ליתרת תקופת כהונתה של המועצה.
- ב. חבר המועצה שנתמנה כאמור בסעיף קטן (א), לא תבוא תקופת כהונתו האמורה במניין התקופות לעניין סעיף 7(ג).
11. א. נבצר זמנית מיושב ראש המועצה למלא תפקידו או אם נתפנתה משרתו וטרם נתמנה אחר במקומו, תמנה המועצה ממלא מקום מבין חברי המועצה לתקופה שלא תעלה על שלושה חדשים.
- ב. חבר מועצה שנבצר ממנו למלא את תפקידו במשך תקופה העולה על שלושה חדשים, וכן מי שהושעה לפי סעיף 9(ה), רשאי השר באישור הממשלה, למנות לו ממלא מקום.

12. חבר המועצה ינהג במילוי תפקידו בהגינות, בנאמנות וללא משוא פנים.
13. א. חבר המועצה שידוע לו כי הוא קשור או עשוי להיות קשור, במישרין או בעקיפין, בעצמו או על ידי קרובו, סוכנו או שותפו, בעסקה או בעניין העומדים לדיון במועצה או בוועדה מוועדותיה, יודיע על כך בכתב ליושב ראש המועצה, מיד לאחר שנודע לו כי העסקה או העניין האמורים עומדים לדיון, ולא יהיה נוכח בדיוני המועצה או הוועדה באותה עסקה או באותו עניין ולא ישתתף בהחלטה המתייחסת אליהם או הקשורה עמם.
- ב. חבר המועצה, קרובו, סוכנו, או שותפו או תאגיד שאחד מהאמורים הוא בעל עניין או מנהל בו, לא יתקשר בעסקה עם ארכיון נתמך.
- ג. התקיים ביושב ראש המועצה האמור בסעיף זה, יפעל על-פי האמור בו, יודיע על כך לשר והוראות סעיף 12 יחולו בשינויים המחויבים.
14. א. חבר המועצה לא יקבל שכר בעד שירותיו, אך יהיה זכאי לגמול עבור השתתפותו בישיבות המועצה וכן להחזר הוצאות שהוציא במילוי תפקידו בשיעורים שיקבע השר בתקנות בהתייעצות עם שר האוצר.
- ב. על אף האמור בסעיף קטן (א) זכאי יושב-ראש המועצה לקבל גמול בעד הזמן שיקדיש למילוי תפקידו לפי סעיף 19 מטה, בנוסף לגמול הקבוע בסעיף קטן (א) ובשיעור שיקבע השר בתקנות בהתייעצות עם שר האוצר.
15. א. ישיבות המועצה יתקיימו לפחות אחת לחודשיים.
- ב. יושב ראש המועצה יזמן את ישיבותיה ויקבע את מועדיהן וסדר היום שלהן, בכפוף להוראות סימן זה.
- ג. המועצה תקיים ישיבה מיוחדת על פי דרישת השר או יושב ראש המועצה או שליש לפחות ממספר חברי המועצה; הישיבה תתקיים תוך שמונה ימים מיום הדרישה; בישיבה תדון המועצה בנושאים המפורטים בדרישה.

16. א. המניין החוקי בישיבת המועצה הוא רוב חבריה ובהם יושב ראש המועצה או ממלא מקומו; משנפתחה הישיבה במניין חוקי, יהיה המשך הישיבה כדין בכל מספר חברים, ובלבד שבעת קבלת ההחלטות נכחו שליש ממספר חבריה לפחות ובהם היושב ראש או ממלא מקומו.
- ב. לא היה מנין חוקי בעת שנפתחה ישיבת המועצה, רשאי היושב ראש לדחותה לחצי שעה; עברה מחצית השעה האמורה, תהיה הישיבה כדין בכל מספר של נוכחים ואולם על קבלת ההחלטה יחולו הוראות סעיף קטן (א).
- ג. החלטות המועצה יתקבלו ברוב דעות של המשתתפים בהצבעה; היו הדעות שקולות – יכריע יושב ראש המועצה, או ממלא מקומו.
- ד. המועצה תקבע לעצמה את דרכי עבודתה ונהלי דיוניה, ככל שלא נקבעו בחוק זה או לפיו.
17. קיום המועצה, סמכויותיה ותוקף החלטותיה לא ייפגעו מחמת שנתפנה מקומו של חבר המועצה, או מחמת ליקוי במינויו או בהמשך כהונתו, ובלבד שמספר חברי המועצה לא פחת מארבעה.
18. א. ראה השר כי המועצה אינה ממלאת את תפקידיה על פי חוק זה, ובכלל זה כי לא קיימה ישיבות בתדירות שנקבעה; יתרה במועצה בהודעה בכתב שישלח ליושב ראש המועצה, כי אם תוך זמן שיקבע לא תמלא המועצה את המוטל עליה, יציע לממשלה לפזר את המועצה.
- ב. לא מלאה המועצה את שהוטל עליה כאמור בסעיף קטן (א) תוך המועד שקבע השר בהודעתו, רשאי השר, באישור הממשלה, להורות על פיזור המועצה.
- ג. תוך שלושים ימים מיום פיזור המועצה, תמונה מועצה חדשה בדרך הקבועה בסעיף 7.
19. א. יושב ראש המועצה יבטיח כי המועצה תדון בין היתר בנושאים הבאים:

1. הכנתה ויישומה של תכנית רב שנתית לפיתוח הארכיונים והבטחת שימור הזיכרון האור קולי בישראל;
 2. קבלת דיווחים שוטפים מכל ארכיון מוסמך על תכולתו ועל פעולתו, לרבות מבנה ארגוני, כוח אדם, תקציב, נתונים טכניים וטכנולוגיים, וכל מידע אחר הנדרש לשם פיקוח והבטחת עמידה בתנאים ובכללים;
 3. פיקוח על כך שהארכיונים המוסמכים פועלים לפי הוראות חוק זה וכללי הרשות שנקבעו לפיו;
 4. הכנתם של דוחות שנתיים על הפעולות שנעשו לפי חוק זה;
 5. ייעוץ לארכיונים המוסמכים בכל הנוגע למילוי תפקידם;
- ב. ליושב הראש יהיו כל הסמכויות הדרושות לניהול השוטף של המועצה כאמור לעיל ובכלל זה הסמכות לייצגה בכל ענין.
- ג. יושב הראש יפעל לפי החלטות המועצה והנחיותיה.
- ד. יושב הראש רשאי לאצול מסמכויותיו לעובדים אחרים.
20. השר, באישור הממשלה, רשאי לאשר למועצה מינויו של כוח אדם אשר יסייע למועצה וליושב הראש במילוי תפקידם כאמור לעיל.
- פרק ג': חובת הפקדה והפקדה מרצון
- סימן א': חובת הפקדה
21. גוף ציבורי חייב בהפקדת חומרי מורשת אור קוליים אשר נוצרו על ידו או עבורו, או על ידי מי מנציגו, עובדיו או שלוחיו, כחלק מעבודתם בגוף הציבורי (בחוק זה - חובת הפקדה של גוף ציבורי).

22. גוף פרטי חייב בהפקדת חומרי מורשת אודיו-ויזואליים אשר נוצרו על ידו או עבורו, או על ידי מי מנציגיו, עובדיו או שלוחיו, כחלק מעבודתם בגוף הפרטי, אם החומרים האודיו-ויזואליים האמורים שודרו על ידי בעל רשיון או זיכיון לשידורים בישראל ו/או הופצו ו/או הועמדו לרשות הציבור הרחב (בחוק זה - חובת הפקדה של גוף פרטי). השר יקבע, בהתייעצות עם המועצה, כללים המפרטים מתי ייחשבו חומרי מורשת אודיו-ויזואליים ככאלו אשר שודרו ו/או הופצו ו/או הועמדו לרשות הציבור הרחב.

23. הפקדה, כאמור בסעיפים 21 ו-22 תיעשה:

א. לעניין גוף ציבורי - לא יאוחר משלושה חודשים מעת שנוצרו החומרים האודיו-ויזואליים; ולעניין גוף פרטי - לא יאוחר משלושה חודשים מעת שהחומרים האודיו-ויזואליים הופצו לציבור הרחב.

ב. באחד מן הארכיונים שנקבעו בהתאם לכללים שיקבע השר לעניין זה.

ג. בהעמדתם לרשות הארכיון של שני עותקי מקור, או העתקים באיכות זהה למקור, מן המדיה בה מקובעים חומרי מורשת אודיו-ויזואליים, ובמידה שאינם מקובעים, כאמור, באמצעות קיבועם והעמדתם לרשות הארכיון המוסמך, כאמור, או בכל דרך אחרת שתקבע על ידי השר.

סימן ב': הפקדה מרצון

24. א. גוף פרטי רשאי לבקש להפקיד חומרי מורשת אודיו-ויזואליים, אשר הוא בעל זכויות היוצרים בהם, ואשר לא חלה עליהם חובת הפקדה של גוף פרטי.

ב. הפקדה, כאמור בס"ק (א) תיעשה באחד הארכיונים המוסמכים שנקבעו בכללים שקבע השר לעניין זה, בכל עת, בהעמדתם לרשות הארכיון של עד שני עותקי מקור, או העתקים באיכות זהה למקור, מן המדיה בה מקובעים חומרי המורשת האודיו-ויזואליים.

ג. סרב ארכיון כאמור לקבל לידיו את החומר, רשאי הגוף הפרטי לערער על החלטה זו בפני ועדה של המועצה.

סימן ג': שידורים ואתרי אינטרנט

25. א. מי שיוסמך לכך על ידי השר רשאי יהיה להעתיק חומרי מורשת אודיו-ויזואליים ששודרו והניתנים לקליטה בישראל וכן חומרים המצויים בכל אתר אינטרנט הנגיש לציבור הרחב בישראל ולקבע אותם בשני עותקים לצורך הפקדתם בארכיון מוסמך.

ב. אין באמור בס"ק (א) כדי לגרוע מחובת ההפקדה המפורטת בסעיפים 23 ו-24 לחוק זה, כל עוד לא קבע השר אחרת, כאמור בס"ק (ג) להלן.

ג. השר רשאי לקבוע כללים בדבר פטור מחובת הפקדה של גוף פרטי ו/או חובת הפקדה של גוף ציבורי, לגבי שידורים ואתרי אינטרנט בהם מועתקים דרך קבע חומרי מורשת אודיו-ויזואליים, כאמור בס"ק (א) לעיל.

פרק ד': נגישות הציבור

2 כל אדם יוכל לעיין בחומרי מורשת אור קוליים, אשר הופקדו בארכיון מוסמך, על פי הוראות חוק זה בכפוף לתנאים וההגבלות המפורטים בחוק זה (בחוק זה – זכות העיון).

2 זכות העיון, ביחס לחומרי מורשת שהופקדו בארכיון מוסמך, תחל 30 ימים לאחר הפקדתם, כאמור. המועצה רשאית לקבוע כללים בדבר מועדים שונים לתחילתה של זכות העיון, בהתאם לסוגי חומרי המורשת, בין היתר, בכדי להבטיח פגיעה מינימאלית בבעלי זכויות היוצרים בחומרי המורשת.

28. כל ארכיון מוסמך יהא אחראי לקיים את זכות העיון ביחס לחומרי המורשת המופקדים בחזקתו. המועצה רשאית לקבוע כללים בדבר האופן בו יקיים כל ארכיון מוסמך את זכות העיון האמורה.

29. אין באמור בהוראות חוק זה כדי לפגוע בזכויות יוצרים על פי חוק זכות יוצרים, אולם הפעלה בתום לב של סמכות המועצה והארכיונים לפי חוק זה, שמטרתה איסוף, שימור, לימוד, מחקר והוראה לא תחשב הפרה של חוק זכות יוצרים.

כללי

30. הפקדה בארכיון מוסמך כמפורט בחוק זה לא תפגע בחובת המסירה הקבועה בחוק הספרים (חובת מסירה וציון הפרטים) תשס"א – 2000 (להלן: חוק הספרים).
31. לשר סמכות לפטור מחובת הפקדה או לשלול את זכות העיון של הציבור במקרה שההפקדה ו/או העיון כאמור עלולים לפגוע בבטחון המדינה, בסדר הציבורי, או בבריאות הציבור.
32. מי שמוטלת עליו חובת הפקדה לפי חוק זה ואינו מפקיד את החומרים האור קוליים לאחר שקיבל דרישה לעשות כן מהשר בכתב, דינו קנס כאמור בסעיף 61(א)(3) לחוק העונשין תשל"ז – 1977.
33. תחילתו של חוק זה שישה חודשים מיום פרסומו.
34. השר ממונה על ביצוע חוק זה והוא יתקין תקנות לביצועו.

ד ב ר י ה ס ב ר

"אנחנו עומדים לאשר היום תכנית מקיפה, הגדולה ביותר שנעשתה אי פעם להעצמת תשתיות המורשת במדינת ישראל... דרושים אמצעים חדשים, על מנת לשמר וגם על מנת לאפשר נגישות של האוצרות... לציבורים שלמים... נשתמש בדיגיטליזציה ובאמצעי המאה ה-21, כדי להציל את נכסי תרבות שלנו (דברי ראש הממשלה, מר בנימין נתניהו, בפתח ישיבת הממשלה שנערכה ביום ראשון 21/2/2010, ז' באדר תש"ע, בתל חי, במסגרתה הוחלט על ביצוע פרויקט תמ"ר, שעניינו שיקום והעצמת מורשת לאומית).

הצעת החוק מביאה לידי ביטוי את חזון שימור המורשת שראתה הממשלה לנגד עיניה בהחלטתה זו, ולפיכך ראוי לשלבה כך שתהווה חלק אינטגרלי מפרויקט תמ"ר.

עם התפתחות הטכנולוגיה הולך וגובר משקלם של התכנים האודיו-ויזואליים (שירים, מוזיקה, צילומים, קולנוע, שידורי רדיו וטלוויזיה וכדומה) בתיעוד התרבות, החברה וחייה היום יום – אשר בעתיד לבוא יהוו – במידה שהיו קיימים ונגישים – את הבסיס להמשך התפתחות הידע, המורשת והתרבות.

תכנים אלו מתועדים על גבי מדיות שונות, המתעדכנות ומתחלפות ללא הרף (תקליטים, CD, DVD, פילם, קלטות וידאו בפורמטים שונים, מיקרופיש ועוד).

האינטרס הציבורי בשימורם של התכנים האמורים, המהווים חומרי מורשת, מוכר מזה זמן רב על ידי מדינות רבות בעולם אשר פעלו ועודן פועלות, תוך השקעת תקציבים, ביצוע התאמות חקיקה והקמת רשויות ייעודיות, לשמרם, וזאת, בין היתר, היות ושימור חומרי המורשת בכלל, וחומרי המורשת האודיו-ויזואלית בפרט, נתפס כאמצעי להבטיח את חופש הביטוי וחופש הנגישות למידע לכל אזרח, כמו גם ככר הכרחי לחוקרי מדע, תרבות והיסטוריה בדור הנוכחי ובדורות הבאים.

המדינה, על מוסדותיה, רשויותיה וזרועותיה האחרות, חייבת לפעול לשימורם המתמשך של התכנים האודיו-ויזואליים הנוצרים במסגרת פעילותה השוטפת בהיותם חלק אינטגרלי בעל חשיבות מן המעלה הראשונה, מן המורשת התרבותית של עם ישראל ומדינת ישראל וכלי חשוב לתיעוד ההיסטוריה ושימור המורשת כאמור. על המדינה להתוות מדיניות כוללת של שימור תכנים אודיו-ויזואליים, אשר תוחל על גופים ציבוריים, מעין ציבוריים, תאגידיים, ובכלל.

היעדר יד מכוונת והיעדר תשומות שהופנו לטובת העניין הותירו את הדאגה לכל אותם חומרים ומלאכת השימור ליד המקרה. בשל מחדל זה אבדו, או אינם עוד ברי שימוש חומרי מורשת רבים שיש לבכות את אובדנם וביניהם לדוגמה: מצעד צה"ל 1968 - הראשון אחרי מלחמת ששת הימים, המשדר הראשון של הטלוויזיה הישראלית, ההקלטות הראשונות של רדיו "קול ישראל" בשנים 48-53, דיווחים ממלחמת העצמאות, שירים ישראלים נכסי צאן ברזל בהקלטות נדירות, סרטי תעמולה נאצים מארכיון יד ושם, חומרי שואה נדירים אחרים שנכחדו ועוד. אפילו חלק מן החומרים מסוף המאה

הקודמת, שמצופה היה שישמרו, כמו כל שידורי הניסיון של הערוץ השני, לא נשמרו כלל.

על אף קיומם של מגוון גופים, בעיקר ארכיונים מסוגים שונים, הנוטלים חלק במלאכת השימור כבר כיום, המענה הניתן לבעיה חסר בלשון המעטה: מרביתם עוסקים במלאכה לצרכיהם שלהם ולא מתוך תפיסה כוללת שעניינה שימור לדורות הבאים והעמדת החומרים השמורים לעיון הציבור. בין הגופים ניתן למנות את גנזך המדינה, בית הספרים הלאומי האוניברסיטאי, הארכיון הציוני, ארכיון צה"ל, שירות הסרטים הישראלי, ארכיון שפילברג באוניברסיטה העברית, ארכיון צילומי קק"ל, ארכיון ערוץ 1 – הטלוויזיה הישראלית, ארכיון חברת החדשות של ערוץ 2, ארכיון רדיו קול ישראל, ארכיון ערוץ הספורט, שידורי קשת, שידורי רשת, הטלוויזיה החינוכית, ספריית יד ושם, סינמטק ת"א וסינמטק ירושלים וגופים נוספים, אשר רובם ככולם זקוקים למסגרת חוקית שבתוכה יפעלו ולגוף שיסדיר פעולותיהם אלו.

המסגרת החוקית הקיימת אינה נותנת מענה לבעיות שצוינו: חוק הארכיונים התשט"ו-1955 - דבר החקיקה המרכזי הנוגע לסוגיית שימורם של חומרי מורשת - אינו מתמודד עם השינויים שהתרחשו בשני העשורים האחרונים, החל ממהפכת המחשב האישי, דרך מהפכת הצילום הדיגיטלי וכלה בעולם האינטרנט, הבאים לידי ביטוי בעלייה, חסרת תקדים בהיסטוריה האנושית, בכמויות החומר האודיו-ויזואלי והפרסומים האלקטרוניים; חוק הספרים התשס"א-2000, גם הוא אינו מהווה פתרון הולם; חוק הספריות הציבוריות, התשל"ה-1975, אינו עוסק בסוגיית השימור כלל; חוק שידורי טלוויזיה מהכנסת, תשס"ד-2003, המסדיר את עבודתו של ערוץ הכנסת ואת זכויות היוצרים בחומרים המצולמים ומשודרים בו (שייכות לכנסת) דווקא מתייחס לשימור החומרים ששודרו בערוץ (ואף אלו שהוקלטו אך לא שודרו בו) בהכלילו אלמנטים שאת רוחם ניתן לאמץ אל החוק המוצע, אשר יחיל הסדר רחב יותר של סוגיית שימור חומרי מורשת; חוק רשות השידור, תשכ"ה-1965 אינו מזכיר או מסדיר כלל את חשיבות שימורם של תוצרי, המשקפים את נכסי התרבות וההיסטוריה של העם והמדינה; חוק הרשות השנייה לטלוויזיה ורדיו, תש"ן-1990, אף הוא אינו עוסק כלל בכל הקשור לשימור תוצרי הבאים לידי ביטוי בשידורים אודיו-ויזואליים; התמונה אינה שונה בהרבה ככל שעסקין בחוק התקשורת (בזק ושידורים), תשמ"ב-1982 ובחוק הקולנוע, תשנ"ט-1999; חוק הספרייה הלאומית תשס"ח - 2007 וחוק יוצרים תשס"ח - 2007, אשר חוקקו לא מכבר מתייחסים לעקרון ה"שימור" אולם לא במידה מספקת שיש בה כדי להתחיל להביא לפתרון של הבעיות שמנינו לעיל.

הפתרון להזנחה של שנים ארוכות בנושא שימור הזיכרון האודיו וויזואלי חייב להיות פתרון מערכתי כולל שיתייחס להקצאת תקציבים מתאימים לתחום, גיבוש מערכות מתאימות, שעניין תשתית טכנולוגיות, מקצועית, ומבנה ארגוני, ניהולי ומשפטי שיאפשרו את איסוף החומרים, קטלוגם, שימורם לאורך זמן, והכל תוך שמירה על שקיפות, על זכות הציבור לדעת, נגישות, והגנה על זכויות היוצרים.

להלן נקודות המפתח שעל כל הסדר חקיקתי עתידי, שנועד לקדם את שימור הזיכרון האודיו וויזואלי בישראל לכלול:

1. אמירה עקרונית, בעלת חשיבות תרבותית חינוכית ומוסרית כאחד, על מרכזיות התוכן האודיו וויזואלי וחשיבותו בשימור מורשתה של המדינה.
 2. הגדרה ותיחום של התכנים האודיו וויזואליים בעלי חשיבות ומשקל ציבורי.
 3. קביעת חובת שימור לגבי תכנים חשובים ומרכזיים, שתוטל ישירות על גורמים ציבוריים ומעין ציבוריים מרכזיים בתחום, בהם הגופים המשדרים, מוסדות המדינה והרשויות המקומיות.
 4. קביעת חובת הפקדה, לצד זכות הפקדה, של תכנים בעלי חשיבות ועניין לציבור. היקף חובת ההפקדה הוא נושא מרכזי, בעל חשיבות עליונה, המחייב דיון ציבורי ומקצועי רחב.
 5. הקמת גוף ציבורי שתפקידו סיוע לשר הממונה בהבטחת איסוף, קיטלוג, שימור והנגשה (כלומר שמירה על נגישות הציבור לתכנים), של החומרים והתוכן האודיו וויזואלי. הגוף יכול להיות מועצת השימור האודיו וויזואלית הישראלית.
 6. הגוף הציבורי יסייע לשר בהבטחת ת התנהלותם של הארכיונים ומוסדות השימור הקיימים באופן מקצועי, תחת אמות מידה ראויות, ובמסגרת משפטית וארגונית מתאימה. בין היתר על ידי ייעוץ וגיבוש המלצות לשר בדבר כללים מפורטים, סטנדרטים לניהול ארכיונים אודיו וויזואליים, תשתית, אמצעים וטכנולוגיה של השימור.
 7. הקמת מועצה עצמאית ומקצועית שתהיה אחראית על השימור האודיו וויזואלי
 8. תשמור זכותו של הציבור לגשת ולצפות בתכנים, לצרכי חינוך, תרבות, מחקר והרחבת הידע.
 9. שמירה על זכויות היוצרים והזכויות המוסריות ביצירות.
- חקיקה שתכלול מרכיבים אלו תאפשר לחברה הישראלית להגן ולשמור על נכסיה האינטלקטואליים המרכזיים, ועל

הזיכרון החברתי הקולקטיבי של אירועי מפתח בהיסטוריה של מדינת ישראל. אובדן תיעוד של אירועי מפתח אלו, דוגמת משפט אייכמן, הינו מחשבה קשה מנשוא, לא כל שכן כאשר אובדן שכזה נובע ממחדל בשימורו.

היצירה האודיו ויזואלית הענפה, המרכיבה בעשרות השנים האחרונות את המורשת, ההיסטוריה, התרבות, התיעוד והיצירה המרכזיים בישראל, כבעולם כולו, משוועת לתשתית ומנגנון מודרני של שימור. חקיקה חדשה כמו זו המוצעת תשתלב במגמה העולמית להפניית תשומת לב ומשאבים לנושא שימור הזיכרון האודיו ויזואלי, על רקע תפקידה המרכזי של המדינה כמתוות דרך, קובעת מדיניות ומפקחת על יישומה בתחום התרבות, החינוך, המחקר והמידע.

כל העקרונות הכלולים בהצעת חוק זו, לרבות תחולת החוק, היקף חובת ההפקדה ותחולתה, נגישות הציבור וכיו"ב עובדו ופותחו לכדי מסמך מפורט זמין לעיון, שיסייע להתקנת תקנות מכוח החוק.